

Evaluace na rozcestí – trendy a praxe

Facilitovaná interní evaluace – od teorie k praxi

Mgr. Jiří Svobodník, ÚRR Moravskoslezsko
Ing. Vladimír Sodomka, ČES

Obsah

- Zkušenosti z facilitované evaluace – z pohledu ŘO
- Zkušenosti z facilitované evaluace – z pohledu facilitátora
- Dobrá praxe

Úvod

- evaluace se můžete skutečně naučit, až pokud si je sami vyzkoušíte
- každá evaluace je jiná - jedna evaluace nestačí
- i jednoduché věci nemusí být tak jednoduché

Jak se zrodila myšlenka (výchozí situace na ROP MS)

- Většina evaluací je realizována interně:
 - + krátký čas od myšlenky k realizaci („DIY“),
 - + „za málo peněz stejně muziky“ jako externí evaluace,
 - + - jednoduché, nekomplikované evaluační aktivity
- Zkušenosti evaluačního pracoviště ROP Moravskoslezsko s evaluací
 - povětšinou jen teoretické (školení, CzechDET),
 - zkušenosti jen z jednoduchých evaluačních aktivit
- Learning by doing - očekávání:
 - naučit se teorii přes praktické příklady + naučit se praktické dovednosti na reálné evaluaci = „2v1“

1. Interní evaluace – absorpční kapacita

- Interní evaluace v rámci evaluačního tréninku:
„Evaluace intervence na posílení absorpční kapacity v zaostávající části regionu“ (září - prosinec 2009)
- Účastníci školení pod vedením školitele:
 - vypracovali zadávací podmínky evaluace,
 - zpracovali evaluační design,
 - provedli řízené rozhovory s vedením a projektovými manažery 4 mikroregionů
 - svá zjištění promítli do závěrů a doporučení
- *typ „Learning by doing“*
- *poučení, dobrá praxe: 2v1 = školení + evaluace*

2. Smíšená evaluace – komunikační aktivity Řídícího orgánu ROP MS

- Smíšená evaluace: „Evaluace realizace informačních a komunikačních opatření ROP Moravskoslezsko“ (srpen 2009 - únor 2010)
- interní evaluační tým, 2 externí experti
- marketingová specialista - zodpovědná za zpracování otázek okruhu II. Řízení a koordinace komunikačních aktivit a III. Komunikační nástroje
- evaluační expert:
 - metodické vedení při sestavení evaluačních otázek a vytvoření evaluačního designu
 - metodický dohled (supervize) nad průběhem evaluace - průběžné konzultace, oponentura závěrečné zprávy evaluace a dohled nad správnou metodologií a interpretací (zjištění > závěry > doporučení)
- *typ „Metodologická supervize“*
- *poučení, dobrá praxe: důležité je dobře začít, správná interpretace zjištěných výsledků*

Přínosy

Kdy je důležitý odborný vstup evaluačního experta:

- při zahájení evaluace (otázky, design)
- metodická oponentura závěrečné zprávy (logická posloupnost: zjištění > závěry > doporučení)

Jaké byly hlavní efekty facilitace evaluačních aktivit z pohledu ŘO?

- zvýšení kompetencí interního evaluačního týmu v oblasti evaluace
- využití předností interní a externí evaluace
- výhodou i pro externí evaluace (větší vhléd zadavatele)

Ve jakých oblastech je potřeba nejvíce pomoci (1)

- Navedení na otázky a formulace evaluačních otázek
- Nastavení evaluačního designu - matice evaluačního designu
 - vymyslet, jak měřit + odhadnout „jak to bude vypadat“ – proveditelnost, výsledek)
 - zdroje a dostupnost dat – ŘO zná velmi dobře
 - uvědomění si – koho bude zapotřebí zapojit/oslovit – požadavky na vstupy
 - připomenutí hlavních zásad – reprezentativnost, principů
- Příprava metodických nástrojů
 - důležité „jak se ptát“ formulace
 - pohled z venku – vždy konzultace s odborníkem

V jakých oblastech je potřeba nejvíce pomoci (2)

- Sběr dat
 - tazatel – velmi klíčový (jestli se s ním bude vůbec bavit, jak bude chtít, aby byl viděn, schopnost vytáhnout potřebné a důležité informace)
 - specifika interních evaluací – ptá se donor (snaha ovlivnit – prezentovat to lepší, lobbovat za své zájmy)
 - facilitátor „jistí“ nováčky
- Analýza a interpretace dat
 - pomoc ve složitějších případech
 - klíčová pomoc při interpretaci (evaluátor má snahu vylepšovat)
- Šíření evaluační myšlenky uvnitř instituce + „psychická“ podpora pracovníkům evaluací

„Vlastní“ evaluace – zkušenost k nezaplacení

Motto: „Lépe jednou zkusit, než dvakrát vidět ... a třikrát slyšet“

- prohloubení praktických dovedností a profesní jistoty
- pochopení práce evaluátora a nároků evaluace – využití při zadávání a realizaci externích evaluací
- přinášení nových pohledů/ informací více z terénu („ŘO ví nejlépe co žadatele/příjemce trápí“)

Specifika:

- odlišný přístup k internímu evaluátorovi – donor-příjemce
- tendence pomáhat „příjemcům“

Shrnutí – dobrá praxe

- pohled ŘO: „šetřím prostředky + mám dohled nad postupem evaluace od A do Z (= malé riziko nepochopení zadání) + mám jistotu v metodologii evaluace“
- zvýšení odborných kompetencí interního evaluačního týmu
- od zadávání k provádění evaluací – argumenty
- od teorie přes facilitaci k praxi a vyšší odbornosti
- kvalitnější evaluace a výsledky – cesta k vyšší akceptaci evaluací v instituci